

Аналіз змісту робіт вищеназваних авторів дає змогу констатувати, що сучасна українська історіографія в цілому прихильно ставиться до політики урядів УНР та Гетьманату щодо розбудови національної вищої освіти, зокрема, утворення українських університетів та, у той же час, наголошує на низці проблем, котрі постали на цьому шляху. При цьому в окремих працях, зокрема, дисертації М. Ю. Ротар, простежуються тенденції протиставлення національної вищої освіти «російським університетам», провідне місце в яких посідали зрусіфіковані науково-педагогічні кадри. Щодо сучасних оцінок розбудови вищої освіти за часів радянських урядів України періоду Революції та Громадянської війни, то вони (як це не дивно з огляду на кардинальну зміну критеріїв оцінювання подій 1917–1921 рр.) також є здебільшого позитивними.

Так, С. В. Майборода відзначає, що Тимчасовий робітничо-селянський уряд України прикладав «великих зусиль до того, щоб вищі навчальні заклади діяли та готували спеціалістів».

Таким чином, головними напрямками дослідження проблем формування вищої освіти в період Революції та Громадянської війни у сучасній історіографії стали: діяльність у цьому напрямі національних урядів України, формування апарату управління вищою освітою, історія окремих вищих навчальних закладів та персоналії провідних діячів вищої освіти. У той же час, варто відзначити, що, незважаючи на порівняно велику кількість наукових праць різної спрямованості, цілісна картина трансформацій вищої освіти в період 1917–1918 рр. досі не відтворена у вітчизняній історіографії.

Дипломатическая борьба накануне Второй Балканской войны 1913 г.

Егор Плевако

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

E-mail: sugar1990@mail.ru

Вторая Балканская война 1913 г. стала логическим продолжением Первой. Противоречия между странами Балканского союза вылились в «межсоюзническую войну» Болгарии против Греции, Сербии и Черногории. Война повлияла на дальнейшее развитие политической обстановки на Балканах, заложила фундамент для будущих противоречий между странами региона, повлияла на расстановку сил в Европе перед Первой мировой войной.

В историографии проблемы доминирует мнение, что столкновение бывших союзников было обусловлено разногласиями относительно Македонии, а также стремлением Сербии добиться выхода к морю через занятые болгарами земли. Эти противоречия были усугублены влиянием великих держав – Германии, Австро-Венгрии, России, Англии. Из первых работ в этой области стоит выделить вышедшую в 1914 г. в России брошюру В. Якушина «Балканские войны и их результаты. К числу фундаментальных исследований по данной проблематике следует отнести монографию В. А. Жебакицкого «Болгария во время Балканских войн 1912–1913 гг.». Ученый подробно описал отношения Болгарии с соседними странами, рассмотрел внешнеполитический курс стран-участниц Второй

Балканской войны, детально осветил ход боевых действий, оценив эту войну как захватническую по своей сути. Важнейшими источниками для нас стали периодические издания «Новое время», «Российские ведомости», «Южный край».

Каждая из стран, задействованных в конфликте, претендовала на гегемонию в регионе, и не была заинтересована в усилении какого-либо из соседних государств. Усилия России по предотвращению назревавшего столкновения оказались тщетны во много потому, что Петербург остался одинок в своем стремлении сохранить Балканский союз. Поражение российской дипломатии обернулось триумфом внешнеполитической линии Вены.

Русская Православная Церковь в период правления императрицы Екатерины II: историография первой половины XIX в.

Анна Погорелая

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

E-mail: vektori@bk.ru